

“NURLI MASKAN” MAKTABLARIDA O`QUVCHILARNI MAQSADLI KASB-HUNARGA YO`NALTIRISH JARAYONLARINI BOSHQARISH

Mohinur

Annotatsiya: *Ko`zi o`jiz o`quvchilar alohida e`tibor talab etadigan toifaga kirishi ma`lum. Ular bilan olib boriladigan maqsadli faoliyat dolzarb ahamiyatga ega. Ushbu maqolada “Nurli maskan” maktablarida o`quvchilarni kasb-hunarga yo`naltirish jarayonlarini boshqarish muhokama etiladi.*

Kalit so`zlar: *Nurli maskan, ko`zi o`jiz o`quvchilar, kasb-hunar, boshqarish, metod.*

KIRISH

Hozirgi kunning zamonaviy o`qituvchisi dars jarayonida «aktyor» emas, aksincha «rejissyor» bo`lishi kerakligini anglashi lozim. Buning uchun esa u bir necha yangicha ta`lim usullarini yaxshi bilishi kerak.

Shu yerda Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev "Mustaqil o`yay oladigan tafakkur yuritib to`g`ri ma`qquul va maqbul ish tuta oladigan vatanparvar shaxslarni shakillantirish va tarbiyalash kerak deb ta`kidlaydi hurmatli yurtboshimiz o`z nutqlarida. Ushbu yuqoridagi prezidentimiz ta`kidlaganidek, bugungi kunning o`qituvchisi xar tomonlama yetuk, bilim saviyaga ega bo`lgan, dunyo qarashi keng bo`lgan motivator xam bo`lishi lozim.

ASOSIY QISM

Tadqiqotlar, kuzatishlar asosida ayta olamizki, boshlang`ich ta`lim davrida o`quvchida o`yin faoliyatining o`rnini o`qish faoliyati egallaydi. O`qib-o`rganish bolaning vazifasi, ijtimoiy burchi bo`lib qoladi. O`qish jarayonida u darsliklarini va o`quv qurollarini saranjom saqlash, o`z vaqtida o`rnidan turish, maktabga belgilangan vaqtda borish, uyga berilgan vazifalarni bajarish yuzasidan ko`nikmalarni o`zlashtiradi. O`quvchi tobora mas`uliyatli bo`lib boradi. Bilimlar bolaning saviyasini o`stiradi, aqliy rivojlanishini ta`minlaydi, sezgilari va irodasining o`shishiga ta`sir ko`rsatadi. Biroq, bu davrda ham bolaning diqqati hali beqaror bo`ladi. O`zlashtirishi past o`quvchi xotirasida ham o`zgarishlar ro`y beradi. O`quvchida mustahkamlash yaxshi bo`lsa, ta`lim jarayonida o`quv materialining ko`p qismini ixtiyoriy ravishda eslab qoladi. Shu bilan birga o`z-o`zini doimo nazorat qilib borishi lozim. Buning natijasida o`quvchining xotirasi takomillashadi, tafakkuri va fikrlashi o`sadi. Ular o`zlari idrok etgan yoki tasavvur qilgan narsalar haqidagina fikr yuritadilar. Mantiqiy tafakkurning dastlabki ko`rinishlari shakllana boshlaydi.

Uy-ta`limidagi o`quvchilarni xar toifalari mavjud. Masalan ko`zi zaif o`quvchi, tayanch xarakterda nuqsoni bor va boshqa turdagi o`quvchilar mavjud. Ushbu toifadagi o`quvchilar bilan xam psixologik, motivator, kreyativ yondashib ishlash albatta maqsadga muvofiq bo`ladi. Ularda qiziquvchanlik, intilish kuchli lekin fikrlash doirasi kamroq bo`ladi. Avvalo fanga qiziqtirishda motivatsion, inovatsion tushunchalar dars mashg`ulotlari olib borilsa fanga, darsga nisbatan qiziqish yuzaga keladi. Ular ta`lim olishni burch ekanligini anglab yetadilar.

Imkoniyati cheklangan o`quvchilarni guruh toifalari bo`yicha tahlil qilamiz.

Buning uchun Ms Word dasturida ishlash mavzusini ko'zi zaif ko'ruvchi va tayanch xarakterida nuqsoni bor o'quvchilar o'rtasida dars mashg'ulotini tahlil qilamiz.

Quyidagi jadvalorqali amalga oshiramiz. (Jadval-1)

1- Jadval

№	O'quvchilar toifasi	Ko'zi ojiz o'quvchilar
1	O'quvchilarhohish-idroki	O'quvchi ko'roq eshitishni, dars jarayonibevosita ARM kutubxonada o'tkazilish tarafdori O'quvchi mehrga muhtojligi
2	O'quvchi qobilyati va imkoniyati	Dars mashg'ulotlari tushuntirilganda, eslab qolish qobilyatlari yaxshi ekanligi aniqlandi
3	Shaxsiy kompyuterda amallar bajarish	Zaif ko'ruvchi o'quvchilarga Ms Worddasturini ishga tushurishda JAWS dasturidan foydalanish, Dasturda matn yozish ARIAL shrift moskelishi aniqlandi. Ularni xotirasi kuchligini hisobga olgan holda kompyuter terminlarini ruscha tarjimalarini aytib o'tish kerakligi yaxshi samara berdi
4	Dars mashg'ulotida qo'lanilgan metodlar	SWOT tahlil, kichik guruhlarda ishlash, aqliy xujum, blit so'rov, so'z o'yini, Kim topqir, FSMUmetodi, Xotira mashqi
5	Natijalar va tahlillar	So'z o'yini, Swot tahlil, Kim topqir, Kompyuterda tez yozish o'yinlarida yaxshi natijaga erishdilar. Barcha o'quvchilar qiziqish, amalda bajarish ketma-ketligiga erishildi.
6	Takliflar	Ko'zi ojiz o'quvchilarga maxsus printerlar,o'quv xonasi maxsuslashtirgan, xamda mustaqil o'quv korpuslar yurganda yo'l belgilari qoyish kerakligi, kompyuterda zamonaviy JAWS dastur bo'lish kerakligi va qo'shimcha ravishda barcha fan o'qituvchilar uchun audio darsliklarni qo'llash kerak

Imkoniyati cheklangan o'quvchilar tabiatan mohir tadqiqotchi. Ulardagi tez qo'zg'aluvchanlik, oxiri ko'rinmaydigan savollar, hamma narsaga tegib ko'rish, ushlab ko'rish, tatib ko'rishga intilish sababi ana shunda.

O'quvchi o'zini ko'rsatib turgisi keladi, o'zi haqida, o'z taassurotlari haqida gapirgisi, o'rtoqlashgisi keladi. O'z menligini tez-tez namoyish etib turishi ana shundan. Uning

3. Рашидов, Д. (2022). НОГИРОНЛИГИ БЎЛГАН ШАХСЛАР ЖАМИЯТЛАРИ ТАСАРРУФИДАГИ КОРХОНАЛАР ФАОЛИЯТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ИМКОНИЯТЛАРИ. Scienceweb academic papers collection.

4. Рашидов, Д. (2022). ИЈТИМОИЙ ЕНТИЙОЈМАНД ТОИФАГА МАНСУБ ШАХСЛАРНИ ТРАНСПОРТ КОРХОНАЛАРИДА ИШГА JOYLASHTIRISH UCHUN ИШ О‘РИНЛАРИНИ ЗАХИРАЛАШ. Scienceweb academic papers collection.

5. Рашидов, Д. (2022). ТРАНСПОРТ КОРХОНАЛАРИ UCHUN NOGIRONLAR ТОМОНИДАН ИШЛАБ ЧИҚАРИЛАЙОГАН МАXSUS КИЙИМЛАР VA BOSHQA МАHSULOTЛАР ХАРИДИНИ КО ‘PAYTIRISH ORQALI NOGIRONLAR МЕHНАТИНИ RAG‘BATLANTIRISH. Scienceweb academic papers collection.